

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**TSUMBANḐILA YA VHUGUDISI NA VHUGUDI HA
ZWIBVELEDZWA ZWA VHUSIKI NA ZWAVHUDAVHIDZANI**

TSHIVENḐA

**LUAMBO LWA HAYANI
LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U THOMA
LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA VHUVHILI**

GIREIDI 10-12

2010

THEBULU YA ZWI RE NGOMU

ZWI RE NGOMU	SIATARI
1. NDIVHO	03
2. U N'WALA SA MAITELE	03
3. TSHAKA DZA MAANEA	04
3.1 Maanea a u anetshela	04
3.2 Maanea a mbuletshedzo	05
3.3 Maanea a tsenguluso	05
3.4 Maanea a u ṭạṭạ	06
3.5 Maanea a disikhesivi / u ṭạṭạ ho linganyiswaho	06
3.6 Maanea a khumbudzo kana a u vhuisa muhumbulo	07
3.7 Tshivhumbeo tsha maanea	08
4. ZWIBVELEDZWA ZWILAPFU ZWA VHUDAVHIDZANI	09
4.1 VHURIFHI VHU SI HA FOMẠẠ	09
4.2 VHURIFHI HA FOMẠẠ	10
4.3 MEMORANDAMU	11
4.4 ADZHENDA NA MAAMBIWA A MỤṬANGANO	13
4.5. ḶIṆWALOVHUNE / KHARIKHỤLAMU VITHAE	15
4.6 NGANEA VHUTSHILO YA MUFU	17
4.10 MUVHIGO	17
4.7 ATHIKỊLI YA GURANṆẠ / MAGAZINI	20
4.8 EDITHORIALA	21
4.9. KHOLUMU	22
4.11. INTHAVIYU	22
4.12 TSHIPITSHI	24
4.13 MUFHINDULANO	25
4.14 TSENGULUSO / RIVIWU	26
5. ZWIBVELEDZWA ZWIPFUFHI ZWA VHUDAVHIDZANI	28
5.1 KHUNGEDZELO	28
5.2 FỤLAYASI	28
5.3 PHOSỊṬARA	29
5.4 MASIA NA NDAELA	31
5.5 DAYARI	31
5.6 GARẠṬẠ YA THAMBO	32
5.7 GARẠṬẠ YA POSWO	33
5.8 U ḌADZA FOMO	34

1. NDIVHO

Heji Jiñwalo Ji nga shumiswa nga vhadededzi na vhagudi vha Luambo lwa Hayani, luambo lwa u Engedza lwa u Thoma na Luambo lwa u Engedza lwa Vhuvhili . Ji dovha Ja thusa u funza na u ñwala zwibveledzwa zwa vhusiki na zwa vhudavhidzani.

2. U ÑWALA SA MAITELE

U ñwala na u ola zwibveledzwa ndi maitete a bvelelaho a tshi ya phanḁa. Ndi zwa ndeme u ñea vhagudi tshifhinga uri vha kone u ita maitete haya. Vha fanela u:

- nanga tḁoho, ndivho na u vha vha tḁanganedzaho mafhungo a zwa zwibveledzwa zwi teaho u ñwalwa kana u olwa
- haseledza nga mihumbulo yo fhambanaho vha tshi shumisa, sa tsumbo, mimepe ya mihumbulo, tshathi i elelaho, mitevhe
- kwama zwiko zwo teaho, u nanga mafhungo o teaho nahone vha dzudzanya mihumbulo iyo
- bveledza mveto-mveto ya u thoma i dzhielaho nḁha: ndivho, u vha vha tḁanganedzaho mafhungo, tḁoho, lushaka lwa tshibveledzwa
- vhalala mveto-mveto ya u thoma nga u sasaladza nahone vha wana maambiwa-vho a bvaho kha vhañwe (khonani dza kiḁasini, vhadededzi, vha muḁa)
- bveledza mveto-mveto nnzhi hu ne zwa konadzea
- vhalulula (hune zwa tḁoḁa u dovha u amba nga hazwo), u vhalulula u tshi khakhulula he ha khakhea na u sedzulusa mveto-mveto nga vhusedzi
- bveledza mveto-mveto yo olwaho zwavhuḁi ya u fhedzisa.
- humbula nga ha u saukanya tshibveledzwa tsha u fhedzisa nga ene muḁe na musi e na vhañwe vhagudi ngae na musi e na mudededzi.
- U ñekedza tshibveledzwa tsha u fhedzisa nga u tḁoḁou pfa mihumbulo ya thanga dzawe, vhadededzi, vhabebi na vhañwe vha re na dzangalelo.

Thanyelani

- Vhagudi vha tea u ñwala nga misi yoḁhe. Dzhenala dza ḁuvha Jiñwe na Jiñwe kana vhege iñwe na iñwe, dzine dza sa tḁoliwe lwa tshiofisi, ndi zwishumiswa zwa ndeme kha u tḁuḁwedza uri hu ñwaliwe.
- Kha u ñwala ha tshiofisi, vhadededzi vha eletshedziwa u linga tshikili tshithihi kana tshipiḁa tshatsho tshine tsha khou gudiwa musi hu tshi khou itwa mushumo uyu. Tsumbo, zwikili zwoḁhe zwa luambo a zwo ngo tea u ambiwa ngazwo kha Jiga Jiñwe na Jiñwe Ja kuitele kwa mushumo uyu sa zwo iteaho murahu. Ngauralo u ñwala sa tshikili zwo hangwiwa lunzhi. Zwo tea u wana u linga ha vhulondo.

- Thangana ya murele i tea u kona u sedzulusa mushumo wa muñwe ngae sa izwi tshi tshipiḁa tsha ndeme kha maitete a u ñwala. Tshipiḁa tshihulwane tsha mvelelo iyi ndi u ñekedza mushumo wo tou ñwaliwaho. U nga tou kovhekanywa kha vhagudi, vhadededzi, tshikolo tshoṱhe, vhabebi kana vhañwe vha kwameaho nga u ṱanḁavhuwa. Mugudi u ḁo ḁikukumusa nga tshibveledzwa tsho vhinwaho tsha fhedzwa.
- Vhagudi vha tea u vhudziwa nga ha mvumbo na ṱhoḁea dza zwibveledzwa zwa vhusiki zwo fhambanaho. Ṱhaluso pfufhi ya tshaka dza maanea ane vhagudi vha tea u a ñwala i tevhela afha fhasi.

3. TSHAKA DZA MAANEA

Maanea ana tshaka dzo fhambanaho. Ndi zwa ndeme u ḁivha tshaka dzo fhambanaho dza maanea. Hafha fhasi ri khou vha ñekedza mafhungo a angaredzaho tshaka dzoṱhe dza maanea.

3.1 Maanea a u anetshela

Maanea a u anetshela a anetshela nganea kana a anetshela zwo bvelelaho kale. Zwi nga ñwaliwa nga kuvhonele kuñwe na kuñwe.

Ṱhoho dza tsumbo:

1. Ro vha ri kha tshifhinga tshavhuḁi. Hu tshi ri zwijiwa zwavhuḁi, muzika na khonani dzi funeaho, zwoṱhe zwi hone. Khatihhi fhedzi ha mbo vha na u kuḁana hu dzinginyaho na shango. Ñwalani nga zwo bvelelaho.
2. Mafhungo a vhuḁisa e makhulu wanga vha mmbudza.

Musi ni tshi ñwala maanea a u anetshela ni dzhieze nzhele zwi tevhelaho:

- Tshiṱori tshi fanela u vha na mudzedze wo kwaṱhaho nahone tshi tendiseaho naho tsho ḁisendeka kha muhumbulelwa.
- Maanea a u anetshela kanzhi a ñwaliwa kha tshifhinga tsho fhiraho. Phara ya mvulatswinga i fanela u kokodza dzangalelo ḁa muvhali. Kanzhi maanea avhuḁi a a kona u swikelela tshipikwa tsho livhiwaho. Magumo a takadzaho a songo ḁowealeaho a fha tshiṱori muḁifho wone–wone.
- Dzangalelo ḁa muvhali ḁi tea u dzula ḁo fariwa u swika magumoni. Tshitaila, zwishumiswa zwa u kokodza, na nyito zwi tea u kwaṱhisa vhuṱanzi ha dzangalelo ḁi yaho phanḁa.
- Nganetshelo yo bvelaho phanḁa i bvisela khagala zwinzhi nga ha zwipfi zwi ngaho sa u vhona, muungo, muthetshelo, munukho na vhuḁipfi ha maano. Maanea a u anetshela kanzhi a vha na u ṱalutshedza ho kwaṱhaho.

3.2. Maanea a mbuletshedzo

Kha maanea a mbuletshedzo, muñwali u buletshedza kana u țalusa tshithu u itela uri muvhali a kone u tshenzhela țhoho ine ya khou buletshedzwa nga ndila i re khagala. Hu nga țaluswa muthu kana tshithu.

Țhoho dza tsumbo

1. Lufhera lwa u lindela ñanga ya mațo. Țalusani vhuđipfi kana kuvhonele kwanu.
2. Țalusani vhusiku ha mađumbu.

Musi ni tshi ñwala maanea a mbuletshedzo ni dzhiele nzhele zwi tevhelaho:

- Muñwali u tea u sika tshifanyiso nga maipfi. Maipfi na kuambeke zwi nangiwa nga nzhele u itela u swikelela mbuyelo yo lavhelelwaho.
- Zwifanyiso zwa u vhona, muungo, u pfa, muthetshelo na u kwama zwi nga shumiswa uri țhaluso kana mbuletshedzo i vhe khagala.
- Figara dza muambo dzi nga shumiswa nga ndila ya mvelo. Vhagudi kanzhi vha tea u vha na tshenzhemo na țhoho. Zwi konđa nga maanđa u țalusa tshithu muthu a si na ndivho ye a tou tshenzhela ene muñe.

3.3 Maanea a tsenguluso

Kuñwalele kwa tsenguluso ku đivhadza mihumbulo kana mafhungo nga ndila i pfallaho. Aya ndi maanea a mbuno ane khao muñwali a țalutshedza mihumbulo kana a ñea mbuno nga sisiteme. Maanea a tsenguluso a itelwa țhođisiso yavhuđi na hone mihumbulo i sumbedzwa nga u ñea mbuno na dzimbalo.

Țhoho dza tsumbo

1. Vhathu vha fhiraho tshigidi vha lovha khomboni dza badani nga holodei ya Nyendavhusiku. Khakhathi iyi i nga fheliswa hani dzibadani dzashu?
2. Haseledzani uri ni nga zwiitisa hani u tshimbila ni tshi kuvhanganya tshelede ya vhuțambo ha u onesana ha mațiriki.

Musi ni tshi ñwala maanea a tsenguluso ni dzhiele nzhele zwi tevhelaho:

- Hu na țhođea ya u pfesesa țhoho zwavhuđi.
- Țhođisiso yavhuđi ndi ya ndeme sa izwi mafhungo a tshi tea u tikedzwa nga mbuno.

- Ngauri muvhali a nga vha a si na u pfesesa ho khetheaho ha t̄hoho, muñwali u fanela u bvisela khagala maipfi ane a nga vha a songo d̄owelea.
- Mihumbulo i fanela u dzudzanywa nga nd̄ila ine ya pfala na hone ya bvisa muvhali kha zwi sa d̄ihwi ya mu isa kha zwi d̄ivheaho.
- Maanea a tsenguluso a anzela u ñwaliwa kha tshifhinga tsha zwino.

3.4 Maanea a u t̄ata

Kha maanea a u t̄ata muñwali u na kuvhonele kwo khetheaho nahone u t̄ata u itela u imelela kana u tikedza vhuimo hawe. Kuvhonele kwa muñwali ku fanela u vha khagala kha mushumo wo t̄he. Aya ndi maanea a dzhiaho sia ane khao muñwali a lingedza u tendisa muvhali u kovhekana nae kuvhonele kwawe kana u vhona zwithu nga i t̄o l̄awe.

T̄hoho dza tsumbo

1. The Jewishini i vhlaha vhusiku. Ni a tenda naa?
2. Vhumatshelo ha Afrika Tshipembe vhu langwa nga vhubindudzi ha mashango a n̄da. Ñeani kuvhonele kwañu.

Musi ni tshi ñwala maanea a u t̄ata ni dzhiele nzhele zwi tevhelaho:

- Thomani maanea añu nga u amba kuvhonele kwañu kwa t̄hoho nga nd̄ila ya inwi muñe nahone ya mañda. Ñeani vhu t̄anzi ha u d̄imelela ho vhalaho u tikedza muhumbulo wañu. Kuvhonele kwo khwa t̄haho ku d̄o bvisela khagala muhumbulo wañu. Zwishumiswa zwo fhambanaho zwa u kokodza na thekheniki dza u kwengweledza dzi tea u shumiswa.
- Luambo lwo shumiswaho lu na u nyanyuwa nahone lu nga nyanyula fhedzi. A lu tei u vha lwa vuhali. Magumo a tea u vha fhungo lo khwa t̄haho, li re khagala nahone li tendiseaho li sumbedzaho kuvhonele kwa muñwali.

3.5 Maanea a disikhesivi/u t̄ata ho linganyiswaho

Maanea a disikhesivi ha dzhii sia nahone a na ndivho ya u ñea kuvhonele kwo linganelaho kha masia o t̄he a u t̄atisana. Muñwali u dzhiela n t̄ha zwiteñwa zwo fhambanaho zwa t̄hoho ine ha khou haseledzwa ngayo, a ñekedza mavhonele o fhambanaho a sa dzhii sia. Muñwali a nga swika kha mawanwa magumoni a maanea fhedzi u imelela na u sa t̄hula zwi tea u vha na ndinganelo nahone zwa senguluswa lu re khagala vhukatini ha maanea.

Thoho dza tsumbo

1. Nwalani maanea ane khao na nea tsumbo dza u imelela na dza u sathula u thutha thumbu.
2. Vhagudi vha fanela u kona u dinangela bugu dza litheretsha dzo randelwaho vhone vhae. Haseledzani fhungo ili ni tshi sedza masia othe alo.

Musi ni tshi nwala maanea a disikhesivi ni fanela u dzhiela ntha zwi tevhelaho:

- Muñwali u fanela u pfesesa na u kona u sumbedza masia othe a fhungo la u tatisana nga ndila ya u sa dzhia sia nahone e na ndivho ya mafhungo.
- U nwala hu fanela u vha havhuḏi, ho humbuliwaho zwavhuḏi nahone hu sa dzhii sia, hu fanela u vha na mafhungo o fholaho, u humbulwa na u tikedzwa zwavhuḏi.
- Thounu i tea u vha i songo nyanyuwaho nahone i tshi tendisea hu si na u dihudza.
- Muñwali a nga nea tsumbo ya kuvhonele kwawe magumoni a maanea awe, fhedzi hezwi zwi fanela u itwa kha magumo fhedzi.

3.6 Maanea a khumbudzo kana a u vhuisa muhumbulo

Kha maanea a khumbudzo kana u vhuisa muhumbulo muñwali u elekanya muhumbulo a vhea vhuḏipfi na u nyanyuwa hawe.

Thoho dza tsumbo:

1. Ndi zwine nda humbulisa zwone mudededzi wa khwiḅesa ane nda tama u vha nae.
2. Neani kuvhonele kwanu kwa vhutshilo na uri vhu fanela u tshiliwa nga ndila-ḑe.

Musi ni tshi nwala maanea a khumbudzo ni fanela u dzhiela ntha zwi tevhelaho

- Maanea a khumbulo a dzhia sia.
- Vhuḏipfi na u nyanyuwa zwi tamba tshipiḑa tshihulwane.
- Tshipiḑa tshi vhonele tsha maanea tshi nga vha tsha u talusa. Thaluso idzi dzi fanela u vha khagala nahone dza livhiswa kha u sikulula mihumbulo kana vhuḏipfi ha muñwali kha muvhali.
- Mihumbulo/ngelekanyo/ vhuḏipfi i zwine zwa bviswa zwi fanela u dzumbulula u fulufhedzea na u dzhenelela ha ene muḅe

3.7 Tshivhumbeo tsha maanea

Mathomo

Kha mathomo a ri sokou thoma na u amba. Mafhungo a fanela u nea ludungela. Muvhali u fanela u pfa sia le muñwali a dzhia. Mathomo a fanela u kunga. Ha ngo fanela u lapfesa.

Mutumbu

U tevhela mathomo, wone wo vhumbwa nga dziphara. Phara inwe na inwe i vha i na muhumbulo wayo. Hu fanela u vha na ndunzhendunzhe yavhuḁi kha dziphara. Hezwi zwi a konwa na nga u shumisa maḁanganyi sa ngauralo, nga zwenezwo, sa izwi. A si zwavhuḁi u shumisa lushaka luthihi lwa mafhungotswititi. Hu fanela u shuma-vho mafhungombumbano na mafhungotserekano. Kha ri lavhelese zwine phara dza fanela u vha zwone:

Dziphara

Phara inwe na inwe i fanela u kuvhatedza muhumbulo muthihi. Zwi amba uri phara a i nga khethiwi zwi tshibva kha tshivhalo tsha mitaladzi. Zwi ḁo bva kha u vhinwa ha mihumbulo. Mutaladzi wa u thoma ndi wone wo hwalaho muhumbulo muhulwane. Miñwe yoḁhe i tatamudza wonoyu muhumbulo muhulwane. Iyi ndi mitaladzi ya u tika. Mutaladzi wa u fhedza u vhina phara dzoḁhe.

Magumo

Phara ya u fhedza i u swolodela mihumbulo yoḁhe. Muñwali u bvisa vhuḁipfi hawe nga ha ḁhoho. Muvhali u fanela u zwi pfa uri mafhungo a khou vhiniwa. Hu nga ḁi shumiswa maipfi a ngaho: *Ndi tshi khunyeledza...*, *ndi vhina ngauri* na mañwe.

4. ZWIBVELEDZWA ZWILAPFU ZWA VHUDAVHIDZANI

Tsumbo dze dza newa dza zwibveledzwa zwa vhudavhidzani ndi dza nyambo dzo fhambananaho. Hu na dza Luambo lwa Hayani. Ha vha na dza Luambo lwa u Engedzedza lwa u Thoma. Dziñwevho dza divha dza Luambo lwa u Engedzedza lwa Vhuvhili. Dziñwe dzo newa ho sedzwa gireidi ya luambo.

4.1 VHURIFHI VHU SI HA FOMAḶA

Vhurifhi hovhu ndi hune muthu a ñwala a tshi khou ñwalela khonani kana shaka kana muñwe-vho, tenda mafhungo a hone a vha e a vhenevho sa vhatu zwi sa kwami tshiimo tsha muñwe tsha ofisini.

Vhurifhi vhu si ha fomaḶa vhu na tshivhumbeo tshi tevhelaho:

- Diresi nthihi ine ya tevhelwa nga datumu
- Diresi i tewa u ñwalwa nga vhuḶalo
- Zwiga zwa u vhala a zwi shumiswi mafheleloni a mutaladzi kha diresi
- Datumu i tea u ñwalwa nga vhuḶalo
- Theshano: Ni ñwala khonani yanga ...,Muzwala wanga.....
- Mafheleloni a mutaladzi wa theshano tshiga tsha u vhala a tshi shumiswi.
- Marangaphanda a ñea ludungela muvhali nga ha mafhungo ane a Ḷo vhala ngao kha vhurifhi uvho.
- Mutumbu: Afha luambo hu shumiswa lwo teaho, lu si na miswaswo.
- Nyonesano/phendelo : Zwiga zwa u vhala a zwi shumiswi mafheleloni ha mitaladzi ya nyonesano.

Tsumbo ya vhurifhi vhu si ha tshiofisi

PO .Box 3298
Ṱhohoyandou
0950
22 Ṱhafamuhwe 2009

Khonani yanga Takalani

Ni a divha ndo ri u pfa mafhungo aḶu nda tou ri ndi swika lini hayani nda ni ñwalela luñwalo ulwu. Khonani ngoho no ntakadza.Shango loḶhe na dziradio dzi amba inwi. Hu si yone Phalaphala FM. Ro pfa u pfi no vhone na kha SABC 2. A hu kundwe na vhahuluhulu no no vha vhone.

Ndi khou ñaḶa u Ḷifhelwa nga u vha khonani yaḶu. Mishumo yaḶu ndi mihulu. Ndi zwavhuḶi u khunyeledza miñwe ya mirero hafha ri tshi khou tshila. Inwi no zwi ita zwa u sumbedza uri 'maña a mutukana a si vhumatshelo hawe'.

Ni kha ɔi vhuya na zwi humbula? Hezwiḽa vuḽaimatshini i tshi khou fhira ri tshi khou tamba ra litsha zwoḽhe ra thoma u i imbelela, 'ḽharabuḽei, ḽharabuḽei'. Zwino inwi ni vho tou i reila. Zwi ḽea fulufhelo hezwi.Nga hezwi zwoḽhe khonani yanga ḽe ndi khou lingedza u amba uri, 'Mufhululu'.

Vhoḽhe vhane vha ni ɔivha vha wana ḽhuḽhuwedzo nga zwe na swikelela. Ndi vhanzhi vhane vha tama uvha zwine na vha zwone. Ndi ni tamela mashudu kha mushumo waḽu.

Yaḽu khonani
ɔivhaene

4.2 VHURIFHI HA FOMALḽA

Ndi vhurifhi vhune ha vha na ḽhoḽea dzi tevhelaho:

- **ɔiresi** dzi tea u vha mbili: ya muḽwali na ya hune ha khou ya hone
- **Datumu** i tea u ḽwalwa nga vhuḽalo kha ɔiresi ya u thoma
- ɔiresi ya vhuvhili i tea u thoma nga mufari wa tshiimo sa Mulanguli, Muḽwaleli n.z.
- Ni ḽwala **ḽhoho ya mafhungo**, na mboḽi ḽwala zwine na khou ḽoḽa zwone ni sa monamoni.
- Zwiga zwa u vhala a zwi shumiswi
- **Theshano**: Ni ḽwala Aa! / Nndaa! Kana vhuimo ha muḽanganedzi, Tsumbo: ḽhoho ya tshikolo ,Vho-Mme Netshilaḽa
- **ḽhoho ya mafhungo**: I tea u ḽwalwa nga madanzi hu u itela uri vhaḽwalelwa vha ḽavhanye u ɔivha mulaedza. Arali ḽhoho i songo ḽwalwa nga madanzi, kha i tou talelwa.
- **Mutumbu**: Luambo lu shumiswaho lu tea u anḽana na tshiimiswa tshine tsha khou ḽwalelwa. Mafhungo kha ḽwalwe nga vhuḽalo u itela uri vhaḽwalelwa vha pfesese mulaedza.
- **Nyonesano/ phendelo**
 - Ni ḽwala: Wavho a fhulufhedzehaho
 - Ni tshi fhedza ni tea u ḽwala dzina na tshifani ngauri a vha ni ɔivhi.
 - Muḽwali u tea u saina. Madzina awe a ḽwalwa nga fhasi ha tsaino.
 - Zwiga zwa u vhala a zwi longelwi.

Tsumbo ya vhurifhi ha fomala / Tshiofisi

13691 Igologola Street
Eastfield Ext 10
VOSLOORUS
1475
20 L̄ara 2009

Ṱhohoyatshikolo
Lethulwazi Comprehensive School
P.O.BOX 12014
RUSLOO
1675

Aa! / Nndaa!

KHUMBELO YA U ṰANGANEDZWA SA MUGUDI

Ndi khou hambela u Ṱanganedzwa sa mugudi tshikoloni tshavho kha gireidi 12. Zwino ndi khou nwala vhurifhi uvhu ndi khou dzhena tshikoloni tsha Tshiawelo Sekondary.

Ndi muthu wa mafufufu kha u guda. Ndi a kona u tamba mitambo minzhi sa u raha bola na u gidima zwipotso. Ndo longela ripoto yanga ya vhuṰkati ha Ṱwaha khathihi na Ṱhanziela yanga ya mabebo. Ndi kanzhi ndi tshi wana pfufho kha mitambo ya u gidima. Ndi nga takala nga maand̄a arali khumbelo yanga i tshi nga Ṱanganedziwa.

Wavho a fhuṰfudzeaho

M. Ndou

Mmbulaheni Ndou

4.3 MEMORANDAMU

Memorandamu ndi luṰwalo lupfufhi lwa tshiofisi lushumiswaho kha vhudavhidzani ha nga ngomu kha tshiimiswa / dzangano / khamphani. Ndivho ya memorandamu ndi u pfukisa mulaedza nahone u vha wo Ṱisendeka kha thero kana fhungo Ṱithihi fhedzi. U nga shumiswa kha u pfukisa Ṱdivhadzo, u hambudza, u Ṱahisa khumbelo, u Ṱahisa mbilaelo, u ṰuṰuwedza na u fhembeledza vhashumi kana mirado ya dzangano kana tshiimiswa. Ndi zwavhuṰi u dzhiela nzhele uri memorandamu u fanela u ṰuṰuwedza muya wa vhuthu. Zwi amba uri naho fhungo Ṱine Ṱa khou ambiwa ngaṰo Ṱi tshi vhavha nga maand̄a u ṰuṰuwedza vhuthu zwi dzula zwi khombekhombe.

Memorandamu u tea u vha na zwi tevhelaho:

- Dzina la feme, dzangano kana tshiimiswa
- Vhubvo
- Vhuyo
- Datumu
- Thoho ya fhungo
- Fhungo / Mulaedza
- Zwiitisi
- Tsiangane na thuthuwedzo
- Themendelo
- Tsaino na datumu

Memorandamu wo fhambana na vhurifhi. Khawo a ri nwali direni na theshano. Kha dzikhamphani khulwane memorandamu u nwalwa kha siatari li re na madzina na logo ya khamphani. Hezwi zwi ita uri muñwali wawo a sa tsha txa a tshi nwalwa dzina la khamphani. Vhunga memorandamu u tshi fanela u amba nga fhungo lithihi na u vha mupfufhi.

Tsumbo ya memorandamu

LUNWANNGWE SECONDARY SCHOOL

Vhubvo: Khoro ya vha gudi
Vhuyo: Thohoyatshikolo
Datumu: 28 Lambamai 2009
Nomboro ya faela: 07/2009

Thoho: U TSWIWA HA NDAKA TSHIKOLONI

Fhungo: Vhulangi ha tshikolo kha vhu wane dziñwe ndila dza u khatshisa tsireledzo tshikoloni thundu I tsireledzee.

Tsiangane na thuthuwedzo: Tshikoloni hafha hu na masekhurithi o tholwaho mushumo wao muhulwane u wa u vhona uri thundu yo tsireledzea. Tshe havha masekhurithi vha thoma u shuma ndi hone thundu i tshi kho tou tsweswa. Vha litsha mushumo wavho vha vho shuma u linda riñe vhana vha tshikolo.

Themendelo: Hu themendelwa uri hu sudzuluswe masekhurithi vha re hone hu txdwe mañwe vhunga a re hone zwi khagala uri a khou kundelwa.

Tsaino: Sambo S.K (Mudzulatshidulo)

4.4 ADZHENDA NA MAAMBIWA A MUṬANGANO

Adzhenda

Adzhenda ndi mutevhe wa zwiteṅwa zwi angaredzaho mafhungo ane aḁo vha a tshi khou ambiwa nga hao muṭanganoni. Arali zwo tshimbila zwavhuḁi, i anzela u rumelwa na thambo ya muṭangano

Tshivhumbeo tsha adzhenda tshi nga angaredza zwitevhelaho:

Nṱha ha adzhenda hu tea u vha na ṱhoho, (I ṱalutshedzaho uri muṭangano ndi wa mini) ḁuvha ḁa muṭangano, tshifhinga na fhethu hune muṭangano wa khou farelwa hone.

Zwiteṅwa zwa ndeme:

1. U vula na u ṱanganedza
2. Vhathu vho ḁaho
3. Maambiwa a muṭangano wo fhiraho
4. U ṱanganedza maambiwa a muṭangano wo fhiraho
5. U rera zwi bvaho kha maambiwa a muṭangano wo fhiraho
6. Maambiwa maswa
7. Maṅwe maambiwa
8. U vala
9. ḁuvha ḁa muṭangano u tevhelaho

Maambiwa a muṭangano

Maambiwa a muṭangano a fanela u vha na tsheo dzo dzhiwaho lwa fomaḁa dza rekhodiwa.

Kha ri dzhiele nzhele zwi tevhelaho:

- ṱhoho ya maambiwa i fanela u angaredza dzina ḁa tshigwada tsho dzhenelaho muṭangano uyo, **ḁuvha**, **fhethu** na **tshifhinga** tsha muṭangano.
- Vhathu vha re hone muṭanganoni. Vho ḁivhadzaho u kundelwa havho.
- U vhalwa ha maambiwa a muṭangano wo fhiraho, u ṱanganedzwa ha maambiwa na u sainiwa na u ṅwalwa ha datumu ya tsaino. Maambiwa a songo sainiwa kana u ṅwalwa datumu ḁuvha ḁe a ṅwalwa ngao. A lindela u vhalulwa vhathu vho no tendelana nao a kona u sainiwa.
- Hu ṅwaliwa fhedzi mbuno dza ndeme dzo ambiwaho na mihumbulo yo dzhiwaho. Hu shumiswa tshitaila tsha fomala nahone hu tshi shumiswa tshifhinga tsho fhiraho.

MAAMBIWA A MUṬANGANO WA MIRADO YA GIREIDI 11 YA SEKONDARI YA RAMMBUDA

Duvha la muṭangano: 12 Lambamai 2009

Tshifhinga :Bureiki ya u thoma

Fhethu:Holoni ṭhukhu

Thero:U nea mpho Elelwani malugana na gundo la a vha naḽo siani la ndowetshumo ya vhulimi

Mirado i re hone:Takalani Muedi (Mudzulatshidulo), Sara Shumba (Muṅwaleli) na mirado ya kilasi yeneyi ya 30.

Mirado yo kundelwaho: Shonisani Rashaka na Maemu Ndadza.

U vula mushumo na u vhalwa

Mudzulatshidulo o vula muṭangano khathihi na u ṭanganedza vhathu.

Maambiwa a muṭangano wo fhiraho o vhalwa a ṭanganedzwa sa a re one a sainiwa.

ADZHENDA

A bvaho kha maambiwa a mutangano wo fhelaho

A ho ngo vha na maṅwe a bvaho kha maambiwa. Mihumbulo nga ha tshifhiwa tshine tsha fanela u rengelwa Elelwani u takalela gundo laawe. Sara o ḽa na muhumbulo wa magazini ya 'Home and Garden'. Mpho a ḽa na wa watshi ya luvhondoni i re na aḽamu.

Maambiwa maswa

Sara Shumba o gaganya u ri Elelwani kha tou itelwa bepha la u pembelela gundo laawe siani la ndowetshumo ya vhulimi sa izwi gundo laawe hu gundo la nnyi na nnyi afha kilasini. Muhumbulo uyu wo takalelwa zwiḽulu nga vhunzhi ha mirado.

Mañwe maambiwa

Ho t̄ahiswa fhungo ǀa uri hu tea u vha na d̄uvha ǀine zwithu zwoṱhe zwa tea u vha zwo khunyeledzwa. Tshavhuyo o gaganya ǀa 12 Nyendavhusiku sa d̄uvha ǀa u guma u dzudzanya vhuṱambo uhu.

U vala

Takalani sa mudzulatshidulo o vala mutangano

D̄uvha ǀa muṱangano u tevhelaho

O t̄ahisa dzi 16 Lara sa d̄uvha ǀine muṱangano une wa tevhela wa tea u farwa ngaǀo.

Tsaino

Takalani Muedi (Mudzulatshidulo
Sara Shumba (Muñwaleli)

4.5. ǀIÑWALOVHUÑE / KHARIKHUǀAMU VITHAE

ǀIñwalovhuñe ndi ǀiñwalo ǀi dzudzanywaho lwa vhudele ǀine ǀa buletshedza zwithu zwine muthu a vha zwone/a vha nazwo zwi kwamaho: vhuñe, zwa pfunzo, tshenzhemo ya mushumo, na vha mu d̄ivhaho. Muthu u fanela u ñwala ǀiñwalovhuñe nga nd̄ila ine ǀa kona u mu ambela a siho. Ndi zwavhuḍi u kona u ñwala ǀiñwalovhuñe ǀine ǀa tou bula thwii zwine na vha zwone.

ǀIñwalovhuñe ǀi amba d̄ivhazwakale ya vhutshilo ha muthu. Nga zwenezwo hu fanela u dzhielwa nzhele zwi tevhelaho:

Kha ǀi angaredze zwidodombedzwa zwoṱhe zwi elenaho na mushumo u ṱoḍeaho. I fanela u vha khagala nahone yo fara zwa vhukuma. Ndi zwa ndeme uri ǀi dzudzanywe nga nd̄ila i elanaho na mushumo. Ni tshi ǀi dzudzanya ni sedza uri mushumo u khou ṱoḍa zwifhio na kona u ǀi fhaṱa nga nd̄ila ine ǀa fhindulana nawo.

Kha hu dzhielwe nzhele: ǀiñwalovhuñe ǀi dzudzanywa ho sedzwa ndivho ya tshenetsho tshifhinga. Arali hu tshi khou itwa khumbelo ya mushumo, hu sedzwa mushumo wonoyo na ṱoḍea dzawo ha ñwalwa ndalukanyo na tshenzhemo zwi yelanaho na ṱoḍea dza poswo.

Tsumbo ya kharikhujamu vithae

Kharikhujamu Vithae ya Munyai Khumbudzo

Zwidombedza zwa vhuṅe

Tshifani: Munyai
Madzina: Khumbudzo
Ḑiresi ya vhudzulo: Ṱhohoyandou
Maṅiini Block K
Ḑiresi ya poswo: P.O Box 3201
Ṱhohoyandou
0950
Nomboro ya luṅingo: 078 8301 232
Tshiimo tsha mbingano: A tho ngo malwa
Vhudzulapo: Afrika Tshipembe
Ḑuvha Ḑa mabebo: 1985-09-05
Nomboro ya basa: 850905 5372 084
Mbeu: Tshisadzini
Murafho: Murema
Madzangalelo: U tamba na u ṭalela netibola

Zwidombedzwa zwa pfunzo:

Sekondari: Gireidi ya 12
Tshikolo: Mphaphuli Secondary School
Ndalukanyo dza nṯha ha maṯiriki: Diploma ya Vhagudisi ha Sekondari(2007)
Tshiimiswa: Makhado College of Education
Thero: Tshivenda, English, History, Education, Music

Tshenzhemo ya mushumo

Tshifhinga: 2007 u swika zwino
Mugudisi: Tshivhase High School
Thero: History kha Gireidi ya 12

Pfufho:

Mutambimakone wa ṅwaha kha netibola

Vhane vha nga kwamiwa nga ha nṅe

Mr Ratshitanga T B: Muṅwaleli (South African Democratic Teachers Union)
Nomboro ya luṅingo: 015 962 1073

Mrs Magato C T: Ṱhohoyatshikolo (Mphaphuli)
Nomboro ya luṅingo: 015 963 2233

4.6 NGANEA VHUTSHILO YA MUFU

Izwi ndi zwidombedzwa nga ha mufu zwine zwa katela qivhazwakale yawe na zwothe zwa ndeme zwi mu kwamaho. Nganeavhutshilo ya mufu i tea u vha nga ndila i tevhelaho:

- I tea u vha pfufhi nahone yo tou nanga fhedzi zwiga zwa ndeme.
- I tea u katela zwidombedzwa zwa mabebo sa: fhethu na datumu
- I tea u vha na zwiwe zwiga zwa ndeme zwa mufu
- I tea u katela zwidombedzwa nga ha pfunzo, u shela mulenzhe kha zwi kwamaho mvelaphanda na lushaka na zwiwe-vho zwe mufu a kona u swikelela a tshi kha qi tshila.
- I tea u amba nga ha muta wa mufu, hu nga vha vhana, mufumakadzi na vha bebi vho salaho.

Tsumbo ya nganeavhutshilo ya mufu

NGANEAVHUTSHILO YA MUFU MAGEKHA ELIAS MUNERI

Magekha Elias Muneri ndi nwana wa Vho- Tshinakaho na Vho- Ratshili Muneri. O bebwa nga dzi 05 Phando 1960 kha ja ha Nthabalala. O do phasa Gireidi 12. A isa phanda na pfunzo ngei Yunivesithi ya Venda, he a phasa pfunzo dza vhudededzi.

O vha e murafo wo khwathaho kha tshigwada tsha vhaswa kerekeni ngei Vosloorus. O mboqi thomiwa nga vhulwadze ha N1H1 musi atshi vhuya seli ha lwanzhe Amerika. Vhulwadze ho mbo qi bala nga ja 30 khubvumedzi 2009 e vhuongeloni ha UNION.

O sia mufumakadzi, vhana vhararu, khaladzi mbili na vhabebi vhawe vhothe.

A lale nga mulalo Mutavhatsindi.

4.7 MUVHIGO

Ri fanela u dzhiela nzhele zwi tevhelaho kha muvhigo:

- Ndi ngani muvhigo u tshi nwalwa.
- Tshivhumbeo tsha muvhigo kana kunwalele kwa muvhigo.
- Luambo lu shumiswaho kha muvhigo.
- Hu vhwigwa zwithu zwo tumbulwaho zwine muthu a nga zwi tanzila na musi e bogisini ja khothe.

- Muvhigo u nwaliwa uri hu sedzwe zwiñwe zwi sa khou tshimbila zwavhuḑi, zwi sedzuluswe, hu vhe na ndulamiso, zwi konou ḑo u tshimbila zwavhuḑi. Muvhigi kha vhige mawanwa a tzedzuluso yawe.
- A ḑe na themendelo (nga inwe nḑila, kha ḑaluse uri u ḑoḑa hu tshi itwa mini malugana na thaidzo yeneyo)
- Kha magumo kana phendelo muvhigi kha sumbe nḑila ya vshupfiwa hawe malugana na muvhigo. Phendelo kha i ḑuḑuwedze muvhali wa muvhigo uri na nga iwa phanḑa.
- Tsaino ya muvhigi kana vshavhigi i tou vha khombe-khombe ngauri i vha i nḑila ya u ḑikumedzela kha zwe wa vhiga. Tsaino i ḑi fana na tshigannḑo tsha gunwe ḑau, ndi ngazwo ri tshi ri muvhigo u ofishiaḑa zwihulusa u swika na hanengei khoroni ya mulayo.
- Muvhigi u shumisa muthu wa vshuraru arali a tshi khou vhiga muvhigo wa tshiofisi.

Tshaka dza mivhigo

Muvhigo wa ḑoḑisiso: vshunzhi ha zwo ambiwaho afho nḑha zwi livhana na muvhigo wa lushaka ulwu. Hu nga ḑoḑisiswa nga zwo iteaho lwendoni zwi songo tshimbilaho zwavhuḑi, khombo yo iteaho na zwiñwe-vho.

Muvhigo wa mvelaphanḑa: muvhigi a nga vhiga a tshi sumbedza uri o no guma ngafhi kha mushumo we a pfi a u ite.

Kha hu dzhielwe nzhele: mivhigo iyi vshuvhili hayo i nga ḑi vshigwa nga nḑila ya tshiofisi kana i si ya tshiofisi.

Tshivhumbeo tsha muvhigo

- ḑhoho
- Marangaphanḑa
- Matshimbidzele
- Mawanwa
- Phendelo
- Themendelo
- Tsaino ya muvhigi
- Tshiimo tsha muvhigi
- Datumu

Tsumbo ya muvhigo

SUDZULUWANI SHUTLE COMPANY

1. Thoho

MUVHIGO WA U LITSHA MUSHUMO HA MAḐIRAIVA MAVHILI

2. Marangaphanda

Hu tshi tevhelwa ndaela ya mulanguli wa khamphani, u litsha mushumo ha vhareli vhaḁa kha khamphani ya Sudzuluwani nga nwedzi wa Lambamai ḁanwaha.

3. Matshimbidzele

- 3.1 Ho tevhelwa vho litshaho mushumo vha ambiwa navho mahayani avho.
- 3.2 Ho vhudziswa na vhaḁwe vha vhashumi vho salaho.
- 3.3 Ho sedzuluswa matholelewe na kushumele kwa vhareili avho vho ḁuwaho.
- 3.4 Ho vhudziswa mulangi wa vhareili avho.
- 3.5 Ho vhambedzwa kushumele kwa khamphani iyi na kwa ya vhahura.

4. Mawanwa

- 4.1 Vho litshaho mushumo vho sinyuswa nga u sa ḁewa ndiliso kha u shuma nga zwifhinga zwa musi ho no tshaisiwa na u sa ḁwaliswa kha vha UIF.
- 4.2 Hezwo zwi kha ḁi vha tshililo na kha vho salaho.
- 4.3 A ho ngo vha na zwinwe-vho zwi songo ḁaho kha matholele.
- 4.4 Mulangi u a ḁivha nga tshililo tsha vhareili.

5. Phendelo

Vhareili vho kulea nungo vhukuma. Hezwi zwi khou tsitsa tshirunzi tsha khamphani na mbuelo i wanalaho.

6. Themendelo

Miholo ya vhareili kha i engedziwe nga 25%.
Ovathaimi kha i badelwe u ya nga dziwara.

7. Tsaino: Masaha M.J (Tshanda tsha mulanguli)
M.J Masaha Fulwi 2009

4.8 ATHIKILI YA GURANNDA / MAGAZINI

Athikili ndi tshipiḁa tsha mafhungo tshine tsha nwalwa nga muḁwali kana vhaḁwali vha tshi ḁandavhudza fhungo lo tiwaho. Athikili kanzhi i ḁisendeka kha mafhungo ane a khou bvelela nga tshenetsho tshifhinga tenda a vha mafhungo a ḁuḁulaho dzangalelo la vhavhali.

Zwipiḁa zwihulwane zwa athikili

Mvulatswinga: muḁwali u ḁivhadza fhungo line a ḁoḁou amba nga haḁo.

Mutumbu: muḁwali u ḁandavhudza nga vhuḁalo mihumbulo yawe nga ha fhungo li re ḁafulani.

Phendelo: mafhungo oḁhe a vhinwa henefha.

Muḁwali wa athikili u fanela u londa uri u khou fhindula mbudziso dzi tevhelaho kha mafhungo awe:

- Ndi nnyi ane a khou nwalwa nga hawe?
- ita mini?
- Ndi nga mini o ita zwe a ita?
- Zwo itea ngafhi?
- Zwo itea hani/ndila-ḁe?
- A thikili i tea u mvumvusa ya dovha hafhu ya nea ndivho.

Vhulapfu ha Athikili:

Hu tshi nwalwa gurannḁa. Vhulapfu ha Athikili vhu vha henefha kha 500 – 750 wa maipfi (kana siaḁari lithihi u ya kha mavhili). Zwino ri tshi itela ngudo dzashu na ḁhoḁea dza silabasi, Athikili ri tea u guma henefha kha 120 – 150 wa maipfi.

ḁhoho ya Athikili:

ḁhoho ya Athikili i tea uri i kunge i nyanyule vhavhali. I tea u nwalwa nga vhuronwane na hone i vhe na thero.

Thero:

Hu tea u vha na thero ya mafhungo ine muḁwali a ḁisendeka khayoy. Tsumbo: Muthu anga nwalwa nga ha, vhugevhenga, zwamitambo, zwa makwevho, zwa politiki, dwadze la HIV / AIDS na zwiḁwe.

Luambo:

Luambo lu shumiswaho kha u nwalwa Athikili lu vhe lwo kunaho lune lwa pfala zwavhuḁi. Kuḁwalele ku vhe kwone-kwone hu tshi tevhelwa thekeniki dzoḁhe dza kuḁwalele.

Kuñwalele kwa Athikiji

- I tea u vhalea nga u tšavhanya nahone nga ndila i leluwaho.
- Mitaladzi kha i dzudzanywe zwavhuđi nahone luambo lu vhe lwo kunaho lu si na tsho khakheaho khalwo.
- Maipfi a u thoma kha athikiji ndi a ndeme vhukuma sa izwi a one a no kokodza mihumbulo ya muvhali. Muñwali kha tšutšule dzangalelo ła muvhali.
- Kha hu vhe na u tevhekena kana ndunzhe-ndunzhe kha zwi vhigiwaho.

Tsumbo ya Athikiji

PHONDI YO FA NGA MAđI	
Nga Mangalani Tshikovhi	
Mapholisa vho vhiga lufu lwa munna we a wanwa o papamala damuni. Vho-Josaya Ratsige ndi musi vha na mađuvha vha tshi khou tšodwa. Tsho dzumbamisaho Vho-Josaya a si tshiñwe arali hu si uri vho fara ñwana wavho vha mu likita a tšodou sia vhatu. Hu pfi o fhedzisa tshisevho tshe vha sia.	Vho ri u vuwa vha livha ndiloni yavho. U wana tshisevho tshi tshi ri ndi a pfumelwa vha tšwa vho tou mu livha, u swika vho mbo đi mu ñamela. Vho ri u vhona tshinyalelo vha ri zwi siwa zwi tshi vhonwa. Mapholisa vha đo nngwana vhudzulavhafu.

4.9 EDITHORIALA

Ndi athikiji ya gurannđa kana ya magazini ine ya tšahisa vhupfiwa ha mudzudzanyi kana muandadzi wa magazini kana wa gurannđa yeneyo.

Tšhođea dza Edithoriala kana zwine zwa tea u katelwa

- a) I tea u amba nga zwithu zwine zwa khou itea zwi kwamaho vhunzhi ha vhavhali
- b) I tea u tšutšuwedza vhatu u tenda kha kuvhonele kwa zwithu kwa muñwali wayo
- c) I fanela u ñea mihumbulo na thandululo kha thaidzo kana fhungo ји ambwaho nga hało
- d) I fanela u sumbedza uri ho itwa tšedzuluso vhukuma nga muñwali kana vhañwali
- e) I tea u kungedzela vhatu u tenda kha kuvhonele kwa zwithu kwa gurannđa nga ndila i sa timatimisi.

Tshivhumbeo tsha edithoriala

Mvulatswinga

Mudzudzanyi u tea u vha na fhungokana thero ine a khou amba nga hayo ine ya kwama vhunzhi ha vhavhali.

Mutumbu

Vhañwali kana muñwali wa edithoriala u tea u tshisa muhumbulo kana kuvhonele kwawe kwa zwhithu.

Thasululo / Thandululo

Hu tea u newa ndila ya thasululo ya thaidzo i re tafulani.

Magumo

Hafha mudzudzanyi u ombedzela nga fhungo jihulwane.

Tsumbo ya Edithoriala

<p>Vho tshanganedzwa kha Volomu 65 ya Gurannḁa ya Mbofholoho</p> <p>Ri pfa ro ḁala nyofho na tshonifho khulu kha Mudzimu Ramaandḁaotḁe musu zwo bulwaho nga Vhafunzi Vho-Tshifhiwa Irene. Ndi zwithu zwo no mangadza vhukuma kha heji ja hashu. Hezwi zwithu zwi khou itea nga ndila khulwane. Vharabeli vha saḁhane na vhadziavhuloi vha khou tou ḁibula ji nḁha ha tshoho</p>	<p>.Mudzimu o ri ḁisela tshifhinga tshiswa tsha mbekanyamushumo ya u vhuedzedza shango ngonani. LUKA 12:2-3</p> <p>A huna tsho dzumbiwaho tshine tshi sa ḁo dzumbuluwa. Ndi hone zwine na amba swiswini zwi ḁo pfiwa tshedzani.</p> <p>Mpfariseni</p>
--	---

4.10. KHOLUMU

- Ku ñwalele kwa kholumu a kwo ngo tou fhambana na kwa athikiji. Zwoḁhe tshoḁea na tshivhumbeo zwi a fana. Phambano tshukhu ine ya vha hone ndi i tevhelaho: Kholumu a ñwalwi nga muñwe na muñwe.
- Vha gurannḁa kana magazini yeneyo vha nga tḁoḁa muthu ane avha masithesele kha sia line vha khou tḁoḁa a tshinwala nga haḁo, sa tsumbo ; vhanga tḁoḁa, Dokotela u amba nga HIV/AIDS kana zwiñwe zwa mutakalo.Rapolotiki u amba nga polotiki. Vhaḁivhi vha mitambo vha tshi ñwala nga zwa mitambo.
- Muñwali wa kholumu ya gurannḁa a nga amba nga ha thero dzo fhambananaho tshifhinga tshoḁhe kana a amba nga thero nthihi zwi tshi bva tshoḁea kana pfano ye a vha nayo na vha gurannḁa

Tsumbo ya kholomu

Thusani khoutshara u nanga tshikwadi Fhedzi ni lilele vhane vha ɔo sala nɔa

Shundunthule 31, 2010 10:25 PM | Nga TET

Carlos Alberto Parreira u tea u shumisa maanɔa nɔamusi u fhungudza vhatambi u swika kha vha 23 vho tendelwaho nga Fifa.

Zwi ɔo pwasha mbilu dza vho salaho nɔa. Ri a ɔivha uri ndi vhonnyi vhane vha ɔo kundelwa. Sa zwe khoutshara a amba dzivhege dzo fhelaho, muthu ane a tea u mu takadza ndi ene muɔe. Ri tenda uri Bevan Fransman na Andile Jali vha ɔo xeelwa. Itumeleng Khune una vhukoni hune ha mu ita uri a vhe wa 1 u dzhena. Moeneeb Josephs na Rowan Fernandez vha ɔo wana zwiimo.

Mukapuɔeni Aaron Mokoena o tamba lwo no swika 100 kha Bafana Bafana. U ɔo dzhena fhedzi a songo tamba nga nɔila mmbi. Matthew Booth, Bongani Khumalo na Siyabonga Sangweni vha ɔo tea u thusa Mokoena murahu. Tsepo Masilela na Siboniso Gaxa vha ɔo tamba na Bryce Moon na Lucas Thwala sa vhathusi kha tshamonde na tshauɔa murahu. Steven Pienaar u tea u tambela Bafana sa Everton. Vhukoni ha Teko Modise na Siphwe Tshabalala vhu tea u elela ha vhonala. U amba ngoho, Franklyn Cale ho ngo tou vhonala zwavhuɔi. Ndo amba fhedzi ndi nnyi ane a ɔo vha tshipiɔa tsha vha 23 vha u fhedzisela?

4.11. INTHAVIYU

Inthaviyu i vha vhukati ha vhatu vhavhili, muvhudziswa na muvhudzisi, vha fhethu ho teaho nga tshifhinga tsho teaho. Musi huna inthaviyu hu vha na mufhindulano vhukati ha muvhudzisi na muvhudziswa. Kanzhi inthaviyu ya mushumo ivha na vhavhudzisi vhanzhi na muvhudziswa e muthihi.

Huna tshakha nnzhi dza inthaviyu, tsumbo: Ya mushumo, ya Radio, ya u rengisa, ya u humbela u ɔanganedzwa Yunivesithi kana Magudedzini.

Tsumbo ya inthaviyu

Iyi ndi inthaviyu vhukati ha Maṭodzi na mudzulatshidulo wa khorwana ya u ṭanganedza matshudeni Yunivesithi ya Maitazwiṭoma.

[Ndi ofisini Yunivesithi ya Maitazwiṭoma, Maṭodzi u khou vhudziswa dzi mbudziso nga mudzulatshidulo Vho-Nḍou]

Vho-Nḍou: Maṭodzi ndi hambela uri ni ri ṅee zwi dodombedzwa nga ha inwi muṅe ngau Pfufhifhadza.

Maṭodzi: Ndi ṅe Maṭodzi Radzuma. Ndi bva muḍini ure na vhana vhaṭanu. Ndi ṅwana wa vhuraru. Vhabebi vhanga avha shumi, ndi dzheniswa tshikolo nga malume anga. Kha giredi dzoṭhe ndo phasa nga ṅaledzi.

Vho-Nḍou: Ndi ngani no nanga u ḍa Yunivesithi iyi?

Maṭodzi : Thero ya dzhiolodzhi iitwa Yunivesithi ino. Vhagudi vhoṭhe vhane nda vha ḍivha, vha vhupo vhu bvelaho phanda mishumoni yavho vho guda henefhano Yunivesithi ino.

4.12 TSHIPITSHI

Tshipitshi ndi zwine muthu a amba o thetsheleswa nga vhathu. A nga tou vhala kana a amba zwi tshi bva ṭhohoni. Fhethu hune kanzhi zwipitshi zwa ṅekedzwa hone ndi miṭanganoni, dzikhoniferentseni, dzimpfuni, minyanyani, fhethu hu avhelwaho dzipfufho, vhuṭamboni ho fhambanaho na huṅwe.

Tshipitshi tshavhuḍi ndi tshi sa farisi vhathu vhuludu nahone tsha dovha hafhu tsha kwama zwine zwa khou bvelela khathihi na u tshimbilelana na nyimele ya henefho hune ha khou ambiwa hone. Hune zwa konadzea tshipitshi tshi tea u koḍelwa nga miswaswo. A tshitei u lapfesa.

Tshivhumbeo tsha tshipitshi

- **ṭhoho:** Tshipitshi tshavhuḍi ndi tshine tsha tea u vha na ṭhoho ine muambi a nga ḍinangela u ya nga thero ya mafhungo kana a tou vhetshelwa yone nga vho murambaho. ṭhoho kha i vhe i kungaho.
- **Theshano:** Afha ndi hune muambi a resha vhathu vha re hone u ya nga u sielisana.
- **Mvulatswinga:** A fha ndi hune muambi a thoma u amba mafhungo awe. ṭhoho ya mafhungo na yone i thoma u bveledzwa khagala. Zwauri hu khou ambiwa nga mini muthu u thoma u zwi pfa henefha naho ṭhoho ya tshipitshi i songo bviselwa khagala.

- **Mutumbu:** Afha ndi hune ha vha na mafhungo nga u angaredza. Ndi hone hune muambi a ḁa na mbuno dzawe dzoṭhe a tshi dzi tikedza. Phara nthihi kha i itwe nga muhumbulo muthihi.
- **Phendelo:** Tshipitshi tshavhuḁi tshi anzela u pendela nga mutaladzi kana mitaladzi isi gathi ine ha vha hu tshi khou nweledzwa mafhungo oṭhe nga u angaredza, u ṅea themendelo khathihi na u livhuwa vha ngaho sa mutshimbidzamushumo na vhatu vhoṭhe

Tsumbo ya tshipitshi

TSHIPITSHI TSHA VHUṬAMBO HA U ṬANGANEDZA DZIDIPLOMA.

“Mutshimbidzamushumo, vhaeni vhahulisei, vhashumeli vhoṭhe vha tshino sibadela, vhaongivhatei na vhatu vhoṭhe vho konaho u swika fhanu, ndi a vharesha nga mbilu yo ḁalaho dakalo, ndiri ndaa!.

Mutshimbidzamushumo, ndi pfa ndo hulisea nga maanḁa nga hezwi zwe ha tiwa ṅṅe uri avhe ṅṅe ndi no amba tshipitshi tsha ṅamusi, kana tshipitshi tsha ṅamusi tshivhe tshanga

Zwino-ha vhatu vha hashu, ndi na fhulufhelo ḁo ḁalaho ḁa uri u vha a hu na a sa ḁivhiho uri ndi ngani ro kuvhangana fhanu ṅamusi vhunga zwo no ḁiambiwa.

Ro kuvhangana u takala na avha vhe vha ita mushumo muhulu mungafha. Ro kuvhangana u takala na avha vhe vha zwi kona u ṭhaphudza pfunzo dzavho. Ndi vhanzhi vha thoma navho vhe vha tou ri vha tshi swika vhukati vha neta.

Khe vhaha vhe vha konḁelela vha ṭhaphudza pfunzo dzavho. Ṇamusi ri ḁiṭongisa ngavho. Ndi zwone zwine Vhavanḁa vha amba vha tshi ri “u futelela hu a bveledza”. Ndi zwone kha ri pembele navho ri tshi tenda uri na riṅe ḁiṅwe ḁuvha ri ḁo swika hafha he vha swika hone.

4.13 MUFHINDULANO

Mufhindulano ndi nyambedzano ine ya vha i tshi khou itea vhukati ha vhatu vhavhili.

Mufhindulano u tea u vha nga ndila-ḁe?

- Mufhindulano u tea uri u songo lapfesa
- Mufhindulano u tea u kunga
- U vhe wo fhelelaho u si na magake
- Luambo lu vhe lwo ḁowelehaho kha u shumisa ḁuvha ḁiṅwe na ḁiṅwe.

Tshivhumbeo tsha mufhindulano:

Mvulatswinga: Mvulatswinga ndi one madzheni a mufhindulano ane a ri dzumbululela zwine ra nga lavhelela.

Mutumbu: Ndi une wa vha na madzina a vhathu na zwine zwa khou ambiwa. Madzina a tea u vha mapfufhi na hone mafhungo a tea u thoma phanḁa ha hune dzina ja guma hone.

Phendelo / magumo :lyi ndi thasululo ya zwe zwa vha zwi tshi khou ambiwa nga hazwo. Tshiḁwe tshifhinga muḁwali a nga pendela nga u ḁetshedza kana u amba zwine zwa u vhina mafhungo a zwi vhea ngomu zwitangini.

Tsumbo ya Mufhindulano:

[Maluḁa u ḁangana na Thilivhali ḁilani. Ndi kale a tshi khou muḁḁa malugana na tshikolodo tshawe tshine a vha natsho]

MALUḁA: Ndi matsheloni, Thilivhali

THILIVHALI: Ndi khou zwi vhona uri ndi matsheloni.

MALUḁA: Ni nga tou mphindula ngauralo ndi tshi khou amba na inwi ndo tou takala.

THILIVHALI: Zwa u takala haḁu a zwi ntshumeli tshithu, ndi khou ḁḁa masheleni anga ane na nkoloda ḁamusu. Ndi lini na fhanḁ tshe nda ni ḁwalela marifhi ni sa fhinduli.

MALUḁA: Ndi a zwi ḁivha zwauro ndi a ni koloda, fhedzi ḁivhani hafha.

THILIVHALI: Ndi ḁivhe hafha kha mini?

MALUḁA: Ndi na vhathu vhane nda vha koloda sa inwi vhane na vhane nda tama u vha badela.

THILIVHALI: Zwino?

4.14 TSENGULUSO / RIVIWU

Ndi ḁila ine muthu a ḁea mihumbulo yawe nga ha tshithu tshine a khou sengulusa. A fha hunga sasaladzwa kana ha khoḁiwa, zwi tshi bva kha zwine musengulusi a zwi vhonisa zwone. Musengulusi makone ndi ane a sa dzhie sia. Onoyo ndi ane a ḁea tshifanyiso nga ḁila ine musi u tshi ḁangana na tshithu itsho, wa wana tsho tori kokotolo tsenguluso yo ḁewaho nga musengulusi. Henefha ndi hune muḁali a ḁea vhuḁi na vhuvhhi nga ḁila ine ya eḁana.

Maga ane a tea u tevhedzelwa musi hu tshi itwa tsenguluso.	Zwisumbedzi
Mvulatswinga; u ḁathuvha ḁoho ine ya khou tea u senguluswa	Nga u tou pfufhifhadza. U rwa ḁhaha ḁoho.
Mafhungo a vhuvhha ha tshithu	Zwidodombedzwa zwine zwa ḁivhadza muvhali kana muthetshelesi nga ha ḁivhazwakale.dizaini, mbonalo na

	zwothezwothe zwine zwa kwama t̄hoho ya mafhungo ane a khou tea u senguluswa
Manwelwdzo mapfufhi nga ha t̄hoho khathihi na thikhedzo iñwe na iñwe.	T̄hat̄huvhani puloto/zwi re ngomu/ tshumelo/ mbonalo / na zwiñwe-vho. Kha filimu/litambwa/bugu, ni songo nea khunyeledzo hafha.
Ñongo wa mafhungo kana tshivhindini: Ñeani tsenguluso yañu nga u tou angaredza. Ñeani na mihumbulo yañu hafha	Ni songo ñuñedza kana u dzhia sia. Tikedzani mihumbulo yañu nga mbuno.
Magumo; Khunyeledzani tsenguluso yañu	Ñweledzani mawanwa añu hafha.

Tsumbo ya tsenguluso / riviwu ya bugu

<p>Tsenguluso ya Mafeladambwa nga NE Sigogo Itepa Publishers, 2006</p> <p>Ndo vhala tshiṭori kha khandisomviswa ya bugu ya <i>Mafeladambwa</i> ya Vho NE Sigogo. Muñwali o ḍiñea tshifhinga tsha u engedza zwidodombedzwa a tshi itela vhavhali.</p> <p>Vhabvumbedzwa vha ndeme vho ñwalwa kha mutevhe mathomoni, ha konou ḍa mutevhe wa vhañwe vhabvumbedzwa. Maipfi ane a t̄alutshedza mubvumbedza muñwe na muñwe o dzudzanyelwa u konou pfesesa uri ndi vhoneyi havha musu tshiṭori tshi tshi kwama matshilo avho.</p> <p>Na guḷosari ya masiaṭari a 17 mafheleloni a bugu i ñea t̄alutshedzo ya mathemo na mañwe mafhungo a sa dzheniseiho nga ngomu ha tshiṭori, fhedzi zwine zwa engedza mafhungo ane a ita uri muvhili a pfesese.</p> <p>Nga murahu ha u vhala bugu lwa vhuvhili, ndo ḍiwana ndi khou vhala ndi tshi dovha tshiṭori, ndi tshi takadzwa nga ñḍila ine matshilo a vhabvumbedzwa a vha a tshi khou vhabmedzwa na a vhañwe, na nga ñḍila ine a khou t̄umanywa ngayo na u elela na mudzedze wa tshiṭori.</p> <p>Mushumo wa t̄hoḍisiso we muñwali a ita u vhoneka kha nganetshelo ya tshiṭori. Ndi zwa vhukuma ndi tshinetulusi na tshidzinzi tsha muhumbulo tshine u nga si sendele kule natsho.</p> <p>Musenguludzi: R Manngo</p>

5. ZWIBVELEDZWA ZWIPFUFHI ZWA VUDAVHIDZANI

5.1 KHUNGEDZELO

Khungedzelo ndi nqila ya u anqadza bindu kana tshumelo ine muthu a i nqekedza. Muñwali wa khungedzelo a fanela u londa zwi tevhelaho:

- U tũtũla dzangalelo ja vharengi.
- U tũlutshedza na u ita uri vhatu vha fune tshibveledzwa.
- U livhiswa kha tshigwada tshikene tsho tiwaho(vhaswa, vhaaluwa, vha shumaho na zwiñwe)
- U fanela u tũtũwedza na nga u shumisa tshivhalo tsha vha shumisaho tshibveledzwa tshenetsho.
- U fanela u kona u shumisa luambo lwa u fhuredzela.

Tsumbo ya khungedzelo

LUVHOLA FHETHU HA U AWELA

Vho neta nga mushumo wa ñwaha woñhe?

Kha vha ðe vha netuluwe fhano Luvhola

Vha songo ða vho fara tshithu, ri ðifhelwa nga u vha ñea tshumelo

Ro no wina tshiphuga luraru tsha u vha vhomakone

Ri vhomasithesele kha zwi tevhelaho:

- **Minyanya**
- **Vhudzumbamo ha vhavhingani vhaswa**
- **Dzikhonfarensi**
- **Tano ja zwa sialala**

Riñe ra balelwa u vha thusa ri vala bindu jashu.

Mitengo yashu I tou kokovha fhasi

Ri wanala henefha thavhani ya Luvhola kha ja Luvhola

U ðivha zwinzhi vha nga ri kwama kha

(015) 234 8987/8/9 kana

096 453 0000 kana

luvhola@yahoo.co

LUVHOLA LUVHOLA LUVHOLA LUVHOLA

5.2 FUJAYASI

Fujayasi ndi zwibambiri zwo gandiswaho zwa siañari jithihi zwine khazwo ha vha ho itwa khungedzelo nga ha vhuñambo, tshumelo kana zwibveledzwa zwa thengiso. Fujayasi dzi anzela u shumiswa nga vhoramabindu vhañuku vhane vha khou aluwa Vhunga zwa u dzi bveledza zwi sa tou ðura nga maanqã. fujayasi dzi fhambana na burotsha ngauri dzone dzi vha na siañari jithihi fhedzi, nahone a dzi vhi dzo khavhisiwa kana u itwa na

zwifanyiso na dziembulemu. Fuḽayasi a dzi kombetshedzwi u bveledzwa nga mivhala-vhala yo fhambanaho, ngeno burotsha dzi tshi kombetshedza u nakiswa na u bveledzwa nga ṅḽila i ḽuraho.

Ndivho ya fuḽayasi ndi:

- U kunga
- U ḽuḽula dzangalelo
- U ṅea ndivho kana pfunzo
- U ḽuḽuwedza muthu u dzhia vhukando

Tsumbo ya Fuḽayasi

VHENGELE LA PRINCE ḽI KHOU VULA SOWETO

Khushumusi yo swika, khushumusi yo vha swikela vhukati ha ṅwaha.

Yashu khushumusi i ḽo ḽa luvhili kha ṅwaha.

Vhathu ro pfa zwililo zwavho

Zwe ra vha ri tshi khou zwi lila zwo sendela. Mafhungo a takadzaho asiano. Vhengele ḽashu ḽi funeswaho ḽa Prince, ḽo vhandamela. ḽi ḽo vula fhaḽa muḽini wa Soweto. Vhengele ḽi ḽi khou vula ḽina zwipeshala zwi mangadzaho. Thundu dzoḽhe vha ḽo dzi wana nga hafu ya mutengo vho u ḽowelaho.

ḽuvha ḽa u vula: 30 ḽara 2009

Tshifhinga: 10H00 u swika 21H00 Vharengi vha fumi vha u thoma vhane vha ḽovha vho renga zwithu zwa mutengo u linganaho kana u fhira R500,00 vha ḽo ṅewa luḽingothendeleki lwa mahala.

5.3 PHOSIḽARA

Phosiḽara ndi ṅḽila ya khwinesa ya u vhambedza zwithu zwa ndeme nga ṅḽila ya u zwi ṅwala kana u zwi gandisa kha mabambiri mahulwane ane a nga tou nambatedziwa fhethu ha nnyi na nnyi. Nga ṅḽa ha u vhambadza, phosiḽara i a vha i tshi pfukhisa muladza/ṅḽivhadzo, thambo kana fulo.

Phosiḽara i nga vha na tshifanyiso kana i sa vhe na tsho. Phosiḽara yavhuḽi i fanela u:

- U kunga maḽo a muvhili
- I tea u vhalea naho muthu a songo tou sendelesa tsini
- I songo vha na mafhungo manzhi
- I tea u pfufhifhadzwa nga zwiga zwi re na ndeme

KHONIFERENTSE YA LIFHASI YA TSIVHUDZO NGA HA DWADZE LA HIV/ AIDS

**Vhadzudzanyi :Tshigwada tsha Treatment
Action Campaign na Muhasho Wa Zwa
Mutakalo**

Fhethu:Tshitediamu tsha **Elispark**

Duvha:16 Nyendavhusiku 2009

Thero :Masiandaitwa a tshitzhili tsha eidzi

Vhaambi:

- Muphurofesa, MT Mułazwivhisi: (Yunivesithi ya Venda)
- Dokotela RC Mudzanani (Yunivesithi ya Johannesburg)

Khoniferentsi iyi i do dzhenelwa nga vhatu vho
fhambanaho na vane vha khou bva kha mashango a
SADEC.

Phanda nga mutakalo wavhudi phanda !!!

5.4 MASIA NA NDAELA

Ri shumisa masia musi ri tshi laedza muthu uri a nga swikisa hani fhethu. Ra shumisa ndaela kha u tšalutshedza uri zwithu zwi itiswa hani. Musi ri tshi laedza ri shumisa jimuđi ja ndaela. Ni tshi nea ndaela /masia ni fanela u pfufhifhadza nahone no bvela khagala. Izwi zwi fanela u nwalwa hu na ndunzhendunzhe. Kalani zwickhala nga ndila i re yone. Arali hu khiłomitha dza fumi kha dzi vhe dzenedzo. Laedzani nga zwithu zwihulwane zwi sa sudzulusei sa tshikolo, kereke, na zwiñwe.

Tsumbo ya masia

Nđila ya tsinisa ya u bva tshiřitshini tsha bisi na u ya banngani.

Ni tshi tou bva tshiřitshini ni ye mondeni. Ni řo mbo ři dzhena kha bada khulwane. Ni mbo ři tou longondo nga yeneyo bada u swika hune na řo wana robotho. Henefho ni khonele mondeni ni dzhene kha tshiřarařa tsha Dada, ni tshimbile u swika mithara dza mařana mařanu ni řo wana mafhande a T. Ni pfuke zwiřarařa zwiraru ni řo kona u wana giratshi, ni tshi tou i fhira ni řo wana kereke i kha tshanđa tshauja. Phandja ha kereke hu na mafhande a T, ane na fanela u tevhela tshiřarařa tsha Sadama. Ni tshimbile mithara dza 100 ni řo wana bannga i kha tshauja tshañu.

5.5 DAYARI

Dayari ndi bugu ine muthu a rekhoda zwiitei zwa vhutshiloni hawe zwine a vhona zwi zwa ndeme khae. Muthu a nga nwalwa na vhuđipfi hawe nga ha nzulele kana nyimele.

Dayari i nga rekhoda:

- Zwithu zwo no bvelelaho
- Zwine zwa khou bvelela
- Zwine zwa řo bvelela (sa muřangano une wa řo farwa nga datumu iñwe ya phandja).

Ni fanela u dzhiela nzhele zwi tevhelaho musi ni tshi nwalwa dayari:

- Ni nwalwa datumu
- Ni shumise muthu wa u thoma
- Ni bvisela vhuđipfi hañu kha bammbiri

Tsumbo ya dayari

Musumbuluwo, 23 Luhuh 2008

Khotsi anga vho mmbidzela kamarani yavho zwenezwi mme anga vha kha ɔi tou bva u ɕuwa. Vha ri ndi fanela u ɔa ɔuvha ɕiwe na ɕiwe nda adzela mmbete wavho. Ndi tshe ndo ima vha mbo ɔi ntsukumedzela kha mmbete vha n... A vho ngo nndonda ndi tshi vhea mukosi wa vhuɕungu.

Tshe vha amba ndi uri 'wa tou zwi munyu, wo fa.

ɕavhuhili 24 Luhuh 2008

Mme anga vha khou bva. A vha ɔivhi uri vho ntsia khakhathini. Heɕi ɕiduna ndi a ɕi vhenga. Hone ndi khotsi anga vha vhuɕuma-shu? ɕo vula vothi...

Heyi ndi tsumbo ya dayari ya riwana ane a khou tambudzwa nga khotsi awe lwa vhudzekani

5.6 GARAɕA YA THAMBO

Vhunga na dzina ɕi tshi tou ɔibula, garaɕa ya thambo mushumo wayo ndi u ramba. Vhathu vha nga rambelwa zwithu zwo fhambanaho- vhuɕambo ha mabebo, munyanya wa mbingano, vhuɕambo wa zwa pfunzo, na zwiwe. Mafhungo mahulwane ndi u dzhiela nɕha tshivhalo tsha maipfi tsho lavhelelwaho uri a songo vha maɕukusa kana manzhisa.

Tsumbo ya garaɕa ya thambo

Kha vha ɔe vha takale na riwe. U vha hone havho vhuɕamboni ha u pembelela **MARANDELA SINGO**. Kha u vuledza hawe pfunzo zwi ɔo vha zwa ndeme kha riwe.

Zwododombedzwa zwa vhuɕambo zwi nga nɔila I tevhelaho:

ɔuvha: 12 Shundunthule 2010

Fhethu: Holoni ya lushaka ya Mutale

Tshifhinga: Iri ya 10

Kuambarele: Ku si kwa fomaɕa

RSVP: Livhuwani kha 082 999 3322

Shandukani kha 083 777 4564

LWENDO LWO VULEDZEA

MIFHULULU MIFHULULU

MIFHULULU

MIFHULULU

5.7 GARAŦA YA POSWO

Hu na nđila nnzhi kana dzo fhambanaho dzine vhatu vha dzi shumisa kha u rumela milaedza yo fhambanaho fhethu kana kha zwithu zwo fhambanaho. Hone-ha edzonu pfa uri garaŦa ndi mini:

- GaraŦa ya poswo ndi garaŦa ine ya shumiswa kha u rumela milaedza nga poswo.
- Mulaedza u rumelwa nga garaŦa heyi u sina fulobo.
- Ndi garaŦa yo itwaho hu na nđivho ya uri i nga shumiswa nga yone ine sa mulaedza wo tou poswaho.
- I nga vha gararaŦa Ŧhukhu i re na tshifanyiso kha Ĵiñwe siaŦari ngeno kha Ĵiñwe hu tshikhala tshine khatsho ha nwalwa mulaedza
- I nga vha garaŦa ya masiaŦari mavhili Ĵiñwe Ĵi Ĵa tshifanyiso ngeno Ĵiñwe Ĵi Ĵa điresi na tshiŦemembe.

Miñwe ya mishumo ya garaŦa ya poswo asiya:

- U rumela milaedza mipfufhi.
- U ramba
- U fhulufhedza
- U fhululedza
- U humbudza
- U tamela mashudu
- U ŦuŦuwedza na zwiñwe.
- Vhubvađuvha, Vhukovhela, Devhula, Tshipembe, U livhana na, tsini, murahu, phanđa, fhasi, Tshandā tshauĴa na tshamonde, U khona, u tsa, u gonya.

Tsumbo ya garaŦa ya poswo

<p>TSHIŦEMMBE</p> <p>Kha khonani ya nga Rudzani</p> <p>Afha ndi tama u livhuha khonani na mashaka kha u ntikedza. Ndi livhuha thuso ya masheleni na mihumbulo nga tshifhinga tsha munyanya wa khaladzi anga</p> <p>Wavho Funanani</p>	<p>Rudzani Manngo PO Box 585 Shayandima 0927</p>
---	--

5.8 U DADZA FOMO

Shango line ra khou tshila khalo ndi shango line la toda ri tshi dadza fomo kha vhunzhi ha zwithu zwine ra vha ri tshikhou zwi toda. Ndi kha dzenedzi dzi fomo dzine ra wana vhuvha ha muthu ho dodombedzwa.

Tsumbo ya fomo ya u apujaya mushumo:

A. POSWO YO KUNGEDZELWAHO	
Tshiimo tshine tsha khou apujayelwa (sa) <i>Thoho ya tshikolo tsha Mbilwi</i>	Muhasho we tshiimo tsha kungedzelwa khatsho: <i>Muhasho wa Pfunzo ya Mutheo</i>
Nomboro ndaula (sa kha khungedzelo) <i>2012/045</i>	Arali vha newa mushumo vha nga thoma lini KANA vhanga shuma lwa u onesa lwa tshifhinga tshingafhani kha mutholi wavho wa zwino? <i>01 Thangule 2012</i>
Ndivho ya u apujaya mushumo (Kha vha n'wale mafhungo mararu)	<i>U bveledza luambo lwa Tshivenda. U fhatana u vhulunga mvelele ya Tshivenda. U alusa vhukoni ha u vhala Tshivenda.</i>
B. ZWIDODOMBEDZWA ZWA VHUÑE	
Tshifani	<i>Tshikota</i>
Madzina	<i>Thendo, Mangalani</i>
Nomboro ya vhuñe	<i>9509110354080</i>
Murafho	<i>Murema</i>
Mbeu	<i>Tshiduna</i>
Vha na vuholefali?	<i>Hai</i>
Vha mudzulapo wa Afrika Tshipembe?	<i>Ee</i>
Arali i hai, vha wa lushaka lufhio?	<i>A zwi todei</i>

C. RI VHA KWAMA						
Luambo lu no takalelwa kha vhudavhidzano?				<i>Luisimane</i>		
Nomboro ya luṅingo nga tshifhinga tsha mushumo				0159704250		
Nḁila ya vhudavhidzani yo no				Poswo	imeji X	fekisi
Zwidodombedzwa zwa vhudavhidzani (zwa afho nṅha)				<i>thendo@yahoo.com</i>		
D. DZINDALUKANYO						
Dzina la Tshikolo / Thekhnika la College		Pfunzo dza nṅhesa		Nwaha		
Yunivesithi ya Venḁa		BA		1990		
Yunivesithi ya Kapa		MA		2001		
Ngudo dza zwino (Tshiimiswa na ndalukanyo): PhD, Yunivesithi ya Limpopo						
E. TSHENZHEMO YA MUSHUMO ⁵ (A vha litshe arali vho ṅekedza kharikhulamu vithae)						
Mutholi (na wa zwino)	Tshiimo tsho farwaho	U bva		U swikela		Ndivho ya u tutshela mushumo
		Nwedzi	Nwaha	Nwedzi	Nwaha	
<i>Muhasho wa Pfunzo</i>	<i>Mudededzi</i>	<i>Phanda</i>	<i>1991</i>	<i>Fulwi</i>	<i>2002</i>	<i>Nyaluso Nyaluso</i>
<i>Muhasho wa Pfunzo</i>	<i>Thoho ya muhasho</i>	<i>Fulwana</i>	<i>2002</i>	<i>Fulwi</i>	<i>u swikela zwino</i>	<i>Nyaluso</i>
Arali vho vhuya vha tholwa kha tshumelo dza lushaka kha vha sumbedze arali hu na hu na zwine zwa ita uri vha si tholwe hafhu.					Ee	Hai
Arali hu ee, kha vha ṅee dzina la uyo muhasho.					A zwi ṅodei	

F. DZINYAMBO (Kha vha ñwale <i>u lingedza, u kona, u konesa</i>)		
Tshivenda	U amba	<i>U konesa</i>
	U vhala	<i>U konesa</i>
	U ñwala	<i>U konesa</i>
Luisimane	U amba	<i>U konesa</i>
	U vhala	<i>U konesa</i>
	U ñwala	<i>U konesa</i>
Tshivhuru	U amba	<i>U lingedza</i>
	U vhala	<i>U kona</i>
	U ñwala	<i>U lingedza</i>
G. THEMENDELO (A vha litshe arali vho ñekedza kharikhujamu vithae i re na zwidombedzwa)		
Dzina	Vhushaka havho navho	Luṅingo (tshifhinga tsha
<i>JT Mulaudzi</i>	<i>Ṱhoho ya Tshikolo</i>	<i>0159628327</i>
<i>BR Bele</i>	<i>Muraḁo wa Siviki</i>	<i>0159720468</i>
<i>NN Mashavhela</i>	<i>Dokotela wa muṰa</i>	<i>0158902344</i>
<p>Ndi a ana uri mafhungo oṰhe o fhelela na hone ndi one na uri o lulama u ya nga ha ñdivho yanga. Ndi a zwi ḁivha uri mafhungo a si one e a ñetshedzwa a ḁo ita uri khumbelo yanga i bviswe kana ndi thathiwe mushumoni</p>		
Tsaino: <i>T.M. Tshikota</i>		Datumu: <i>30 Lambamai 2010</i>